

Raadsvoorstel

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: ... 2018
Agendanummer	:
Datum collegebesluit	: ... 2018
Onderwerp	: Commissie ruimtelijke kwaliteit

0. Samenvatting

In de nieuwe Omgevingswet staat het integraal bekijken van een vraagstuk centraal. Vanuit die gedachte willen we proefdraaien met een commissie ruimtelijke kwaliteit, waarin de welstands- en monumentencommissie zijn geïntegreerd. Deze adviescommissie, in de geest van de Omgevingswet (per 2021), heeft dan een brede taak voor de omgevingskwaliteit. Indien deze commissie naar tevredenheid werkt, kunnen wij besluiten om deze te continueren na dat jaar.

Om deze commissie mogelijk te maken is een besluit van uw raad nodig. De welstandsnota en de bouwverordening dienen hiertoe te worden aangepast. Ook moet een verordening voor de commissie worden vastgesteld ter vervanging van de Verordening op de monumentencommissie. Over deze aanpassing van beleid en regels en dit raadsvoorstel is een inspraakmogelijkheid geboden.

Er zijnwel/geen inspraakreacties ontvangen die noopten tot een aanpassing van het voorstel.

1. Aanleiding

Vooruitlopend op de toekomstige Omgevingswet (vanaf 2021) willen wij in 2018/2019 als proef werken met een commissie ruimtelijke kwaliteit, waarin de welstands- en monumentencommissie zijn geïntegreerd.

2. Motivering

Huidige situatie

De welstandsnota verdeelt de gemeente in gebieden. Een gebied valt voor de welstandsadvisering onder de bevoegdheid van de welstandscommissie of van de monumentencommissie.

Monumentencommissie

De monumentencommissie is belegd bij het Monumentenhuis Brabant en adviseert over bouwplannen en reclame in historische gebieden (welstandstoets), plannen betreffende monumenten en beeldbepalende zaken (erfgoedtoets en welstandstoets) en overige adviesverzoeken op gebied van erfgoed (erfgoedtoets), bijv. aanwijzen tot monument, erfgoedbeleid, ruimtelijke plannen die erfgoed raken etc..

Welstandscommissie

De welstandscommissie adviseert over bouwplannen die geen historische gebieden, monumenten of beeldbepalende zaken betreffen (welstandstoets).

Een commissie ruimtelijke kwaliteit en erfgoedbeleid

- Commissie ruimtelijke kwaliteit: het gaat (onder de Omgevingswet) om een adviescommissie met een bredere taak voor de omgevingskwaliteit, waarin de erkenning ligt van het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. Het gaat daarbij zowel om de menselijke beleving van de fysieke leefomgeving als om de intrinsieke waarden die de maatschappij toekent aan de identiteit van gebieden en aan dier- en plantensoorten. De Omgevingswet maakt uitdrukkelijk een bredere taakstelling van deze commissie mogelijk.

- Op grond van de huidige wet en ook het toekomstige artikel 17.9 Omgevingswet (na 2021) is ten minste een adviescommissie verplicht voor advies over omgevingsvergunningaanvragen voor een rijksmonumentenactiviteit (wijzigen e.d. van een rijksmonument). In zo'n commissie moeten ten minste enkele leden deskundig zijn qua monumentenzorg. Dit betekent (volgens de VNG-handreiking uit 2009) dat in zo'n commissie ten minste drie personen deskundig moeten zijn op het gebied van cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie en landschap/stedenbouw.

zaaknummer :

- Gezien de Erfgoednota 2016, de ontwikkelings- en gebiedsgerichte monumentenzorg, de integraliteit met ruimtelijke ordening (culturele planologie) en de voordelen van een bredere deskundigheid van de commissie, maar ook vanuit efficiëntie bevelen we één commissie ruimtelijke kwaliteit aan, waarin de welstands- en monumentencommissie zijn geïntegreerd.

- Onze gemeente heeft niet alleen veel rijksmonumenten, maar ook een groot aantal gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden en een rijksbeschermd stadsgezicht. Daarom is in de Verordening op de monumentencommissie van 2010 bepaald dat een monumentencommissie van ten minste drie leden met bovenvermelde deskundigheidsgebieden niet alleen zou adviseren over wijzigingsplannen voor rijksmonumenten, maar ook over het genoemde andere erfgoed. De Erfgoedinspectie heeft het belang van een brede deskundigheid van de monumentencommissie onderstreept bij haar inspectie in 2010. De monumentencommissie had overigens al sinds 2003 een brede taakstelling voor advisering qua erfgoed, inclusief de advisering over aanwijzing van monumenten, erfgoedbeleid, ruimtelijke plannen die erfgoed raken e.d.

Toekomstige situatie

Voor de continuering van de gewenste kwaliteit van de advisering qua erfgoed en uit efficiëntie stellen we voor om ter vervanging van de twee huidige commissies, in 2018/2019 in eerste instantie als proef te werken met een commissie ruimtelijke kwaliteit. Na de proefperiode volgt een evaluatie.

Wij willen ter verbreding van de deskundigheid standaard ook het thema landschap toevoegen aan de commissie. We stellen voor dat de commissie bestaat uit vijf stemgerechtigde leden, die alle plannen integraal beoordelen. In deze commissie van vijf leden moeten de disciplines zitten van erfgoed, welstand en landschap en een vertegenwoordiger van de lokale erfgoedinstanties. Uitdaging daarbij is om kennisvelden zoals restauratie in het profiel van de commissieleden onder te brengen. Is dit niet mogelijk, dan kan deze expertise ad hoc worden betrokken via bijvoorbeeld het Monumentenhuis.

We kiezen ervoor om geen onderscheid te maken in de beoordeling van aanvragen. Ook eenvoudige welstandstoetsen dienen door de volledige commissie ruimtelijke kwaliteit beoordeeld te worden. Het gaat ons om een integrale beoordeling, ongeacht de omvang van het verzoek.

De voorgestelde opzet voor het proefdraaien van de commissie in 2018/2019 omvat het volgende, waarbij meerdere deskundigheden verenigd zijn in één persoon:

- Ten minste twee professionele erfgoeddeskundigen. Eventueel is waar nodig ad hoc aanvullend advies in te winnen bij een derde erfgoeddeskundige.
- Twee welstandsdeskundigen, waarbij het voor de gewenste feeling met de huidige praktijk van belang is dat ten minste één lid ook nog praktiserend is als architect;
- Twee stedenbouwkundigen, zodat goed kan worden voorzien in de integrale en externe onafhankelijke advisering op het gebied van stedenbouw, ruimtelijke ordening (structuurplannen, beeldkwaliteitsplannen, bestemmingsplannen, ruimtelijk beleid) en culturele planologie. Ook over de inrichting van de openbare ruimte kunnen zij in dit kader adviseren.
- Een landschapsdeskundige.
- Een commissielid dat zorgt voor de verslaglegging en het opstellen van adviezen.
- In een vroegtijdig stadium wordt bij de commissie advies ingewonnen over alle ruimtelijke plannen in afwijking van het bestemmingsplan waarvoor - naar het oordeel van burgemeester en wethouders - nog een afweging qua ruimtelijke ordening (RO)/stedenbouw nodig is en ook over de impactvolle bouwplannen zoals bedoeld in de welstandsnota. Dit komt tegemoet aan de behoefte in de praktijk en de gewenste kwaliteit van de advisering, omdat bij zulke plannen vaak sprake is van een verwevenheid tussen een afweging qua RO/stedenbouw en een afweging over beeldkwaliteit/welstand/erfgoed.
- In de erfgoedverordening is bepaald dat een afvaardiging van de lokale erfgoedinstanties plaats neemt in de adviescommissie die adviseert op het gebied van erfgoed. Sinds 2017 wordt de functie van burgerlid ingevuld door een vertegenwoordiger van die instanties en dit naar tevredenheid. De lokale kennis die via dit commissielid wordt ingebracht, biedt een belangrijke meerwaarde (lokale kennis). In de nieuwe opzet spreken we daarom niet meer van burgerlid, maar van een afvaardiging uit deze erfgoedinstanties. De inbreng van dit commissielid is aanvullend en kan op zich niet de gewenste professionele deskundigheid van de andere leden vervangen. Dit lid kan ook de kijk van de burger vertalen in de commissie.
- Als aanvullende deskundigheid nodig is in incidentele gevallen, kan deze ad hoc worden ingewonnen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan advisering over de waardenstelling van historische waarden van panden. Indien van toepassing kan onder andere het Monumentenhuis deze aanvullende deskundigheid leveren, wat soepel werkt in de praktijk. Gezien de specifieke aard

zaaknummer :

van kunst kan in het algemeen, naast een beoordeling door de commissie ruimtelijke kwaliteit, een beoordeling door een kunstbril het beste plaatsvinden door een afzonderlijke ad hoc kunstcommissie van mensen uit de kunstpraktijk, waarbij rekening wordt gehouden met een integrale behandeling van beide adviezen. De advisering op het gebied van archeologie via de archeoloog van het Monumentenhuis kan, zoals nu, in het algemeen los van de commissie plaatsvinden, tenzij er ook een relevant raakvlak is met bovengronds erfgoed.

- De aanwezigheid van een ambtenaar bij de vergadering als verbinding tussen commissie en organisatie blijft gehandhaafd.

De regeling voor de commissie ruimtelijke kwaliteit

- De voormelde opzet wordt mogelijk gemaakt in de nieuwe verordening voor de commissie, met inachtneming van het volgende. Het werken met commissieleden met meerdere deskundigheden, zoals nu het geval is, is efficiënt. De voorgestelde opzet voor het proefdraaien met de nieuwe commissie gaat uit van vijf vaste leden. In de voorgestelde regeling voor de commissie zijn de vereiste deskundigheden opgenomen en dat de commissie ten minste uit vier leden bestaat. Zie bijlage 2. Aldus wordt de mogelijkheid opgenomen dat later in de toekomst eventueel andere leden worden aangesteld die nog meer deskundigheidsgebieden in zich verenigen. Meer deskundigen op één gebied komt overigens in het algemeen wel de kwaliteit ten goede. Er moet ook rekening mee worden gehouden dat het in de toekomst lastiger kan zijn om goede deskundige leden te vinden. In de regeling wordt opgenomen dat ten minste één vast lid stedenbouwkundige is, die praktiserend is. Daarnaast zijn er mogelijkheden om ad hoc aanvullend advies in te winnen.
- Met het oog op de juridische basis en implicaties dienen in de adviezen duidelijk afzonderlijke herkenbaar te zijn: welstandsadvies, advies qua erfgoed, overige adviezen en hun al dan niet formeel juridische basis.

Raadsbesluit en benoeming van de commissie

Om de voorgestelde commissie ruimtelijke kwaliteit juridisch mogelijk te maken is een raadsbesluit nodig. Daarbij dienen de huidige regelingen voor de commissies (na inspraak) te worden aangepast. Er dient een verordening op de commissie ruimtelijke kwaliteit te worden vastgesteld. De Verordening op de monumentencommissie moet worden ingetrokken. De welstandsnota en de bouwverordening dienen deels te worden aangepast. Met name vervallen hierin onderdelen die worden geregeld in de nieuwe Verordening op de commissie ruimtelijke kwaliteit.

Na een raadsbesluit conform dit voorstel zullen wij op basis daarvan binnen twee maanden de commissie Ruimtelijke Kwaliteit benoemen. Na een jaar proefdraaien met de commissie of zoveel eerder als wenselijk is, evalueren wij de commissie. Bij werking naar tevredenheid kunnen wij besluiten tot continuering.

3. Financiële consequentie(s)/risico('s)

Het beschikbare jaarlijkse budget dat al jaren wordt aangehouden voor de monumentencommissie is € 15.000 en voor de welstandscommissie is dat € 10.000. Deze budgetten zijn steeds voldoende geweest voor deze commissies. De commissies kostten in 2017 € 18.105 (welstandscommissie circa € 8.000; monumentencommissie circa € 10.000).

Uitgaande van het kostenniveau van 2017 betekent een advisering over alle plannen door de voorgestelde commissie van vijf leden in plaats van de welstandscommissie (drie leden) en monumentencommissie (vier leden) een verhoging met circa € 7.700 tot een totaal kostenbedrag van circa € 25.800 (€ 8.000:3x5 en € 10.000:4x5). Daarnaast wordt in iets meer gevallen een advies ingewonnen vanwege de integraliteit, onder andere een stedenbouwkundig advies bij plannen die afwijken van het bestemmingsplan. Ook zal in de praktijk blijken hoe vaak in de nieuwe opzet ad hoc advies nodig is en hoe een en ander werkt.

Na een jaar proefdraaien met de commissie Ruimtelijke Kwaliteit zijn de kosten van deze commissie nader bekend en worden de financiële aspecten hierbij geëvalueerd.

Als uitgangspunt is het uurtarief van de leden van de commissie ruimtelijke kwaliteit gelijk aan het uurtarief voor de leden van de huidige monumentencommissie, dus € 80/uur.

4. Juridische consequentie(s)/risico('s)

Er is conform de inspraakverordening de mogelijkheid van inspraak geboden over het raadsvoorstel. De volgende reacties zijn ontvangen:

(Er zijn wel/geen inspraakreacties ontvangen die nopen tot een aanpassing van het voorstel.)

5. Communicatie

De lokale erfgoedinstanties en beide commissies zijn geraadpleegd over de toekomstige invulling van de commissie.

De welstandscommissie denkt dat een werkwijze met maar één architect die nog praktiserend is, ertoe zal leiden dat in de advisering het historische aspect in voorkomende gevallen te veel nadruk zal krijgen ten opzichte van de welstandsbeoordeling tot op heden. Ze adviseert om de huidige welstandscommissie te behouden en waar nodig aan te vullen met een of meer deskundigen qua historie. In de huidige monumentencommissie zit overigens één architect die niet meer praktiserend is, maar wel jarenlange ervaring heeft als welstandsdeskundige.

Beide commissies benadrukken het belang van een onafhankelijke adviescommissie, zoals de onafhankelijkheid van de huidige commissies. Met een onafhankelijk, deskundig advies sta je sterker als gemeente, ook voor een rechter. Verder geven ze aan dat het van belang is om ruimtelijke plannen in een vroeg stadium voor te leggen aan de commissie Ruimtelijke Kwaliteit voor een integrale toets, ook qua stedenbouw/ruimtelijke ordening. De interne werkwijze bij het cluster Beleid/ruimtelijke ontwikkeling dient hierop aan te sluiten.

Na uw besluit worden de commissies, de erfgoedinstanties en betrokken medewerkers geïnformeerd. Uw besluit zal worden gepubliceerd op de gebruikelijke wijze.

6. Duurzaamheid

Duurzaamheidsaspecten kunnen relevant zijn bij plannen. In de voorgestelde commissie zit voldoende deskundigheid voor advisering hierover binnen de kaders. Het Monumentenhuis heeft de nodige kennis op dit vlak, ook vanwege zijn informatievoorziening op het gebied van duurzaamheid en erfgoed.

7. Bijlagen

1. Concept van de Verordening op de commissie ruimtelijke kwaliteit
2. Concept van de Verordening tot eerste wijziging van de bouwverordening 2015
3. Concept van de eerste wijziging van de Welstandsnota 2012
4. Advies van de monumentencommissie
5. Ontvangen inspraakreacties

8. Voorstel

Wij stellen u voor

1. In te stemmen met het instellen van een commissie Ruimtelijke Kwaliteit, zoals bedoeld in het voorstel;
2. Hiertoe de Verordening op de commissie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen;
3. De Bouwverordening te wijzigen, in die zin dat hoofdstuk 9 vervalt;
4. De Welstandsnota 2012 te wijzigen, in die zin dat:
 - a. paragraaf 2 van hoofdstuk 2 vervalt;
 - b. waar in de Welstandsnota de welstandscommissie en/of monumentencommissie wordt/worden bedoeld, gelezen moet worden: "de commissie Ruimtelijke Kwaliteit";
5. De voormelde wijzigingen en de nieuwe verordening in werking te laten treden op de dag na publicatie van dit besluit.

Ontwerpbesluiten bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van Geertruidenberg,
de secretaris,

de burgemeester,

zaaknummer :

R.C.J. Nagtzaam

drs. W. van Hees

zaaknummer :

Nummer

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

gelezen het voorstel van het college van 2018;

besluit:

De raad besluit:

1. In te stemmen met het instellen van een commissie Ruimtelijke Kwaliteit, zoals bedoeld in het voorstel;
2. Hiertoe de Verordening op de commissie Ruimtelijke Kwaliteit vast te stellen;
3. De Bouwverordening te wijzigen, in die zin dat hoofdstuk 9 vervalt;
4. De Welstandsnota 2012 te wijzigen, in die zin dat:
 - a. paragraaf 2 van hoofdstuk 2 vervalt;
 - b. waar in de Welstandsnota de welstandscommissie en/of monumentencommissie wordt/worden bedoeld, gelezen moet worden: "de commissie Ruimtelijke Kwaliteit";
5. De voormelde wijzigingen en de nieuwe verordening in werking te laten treden op de dag na publicatie van dit besluit.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 2018,

De raad van Geertruidenberg,
de griffier,

de voorzitter,

drs. K.M.C. Millenaar-Rammelaere

drs. W. van Hees